

[REDACTED]

Van: Provincie Noord-Holland <team_po@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 25 augustus 2026 12:15
Aan: info@stichtingmonk.nl
Onderwerp: Ontvangstbevestiging Zienswijze ontwerp-omgevingsvisie 2026 110226664
Bijlagen: zw_15062026_110226664.pdf

Geachte mr. [REDACTED] / mr. [REDACTED],

Hartelijk dank voor uw zienswijze. U ontvangt een e-mail ter bevestiging. Wij nemen contact met u op zodra de Nota van Beantwoording beschikbaar is.
Heeft u een vraag, neem dan contact op via jouwruimte@noord-holland.nl.

Met vriendelijke groet,

Team Omgevingsverordening
Provincie Noord-Holland

Zienswijze ontwerp-omgevingsvisie 2026

Via dit formulier kunt u uw zienswijze indienen voor de ontwerp-omgevingsvisie en het ontwerp-omgevingseffectrapport..

U kunt uw zienswijze indienen van 15-06-2026 tot en met 31-08-2026.

We vragen u om in uw zienswijze aan te geven op welk document uit de ter inzage gelegde stukken u reageert (ontwerp-omgevingsvisie of ontwerp-omgevingseffectrapport)

* - Invoer verplicht

Ik ben een Organisatie

Zienswijze indienen als Eigen organisatie

Contactgegevens

Naam organisatie

Naam contactpersoon

Postadres Nummer Toevoeging

Postcode

Plaats

Telefoonnummer

E-mailadres

Zienswijze

Bestaat uw zienswijzen uit minder dan 600 tekens?

Dan kunt u gebruik maken van onderstaand veld.

Bestaat uw zienswijze uit meer dan 600 tekens?
U kunt uw zienswijze (met bijlagen) hier uploaden

Bijlage

110226664_11725745_20260825_-1-
_zienswijze_stichting_MONK_over_Omgevingsvisie_NH_e.v._-
_def.pdf

+

Aangetekend en digitaal

Provincie Noord-Holland
T.a.v. het college van Gedeputeerde Staten Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Amsterdam, 25 augustus 2026

Betreft: Zienswijze op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseffectrapportage**ZIENSWIJZEN**

Geacht college,

I. Inleiding

Met grote interesse heeft Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: Stichting MONK / MONK), kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Namens Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: Stichting MONK / MONK), dienen wij hierbij een zienswijze in over de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseffectrapportage / terinzagelegging.

Stichting MONK heeft op grond van haar statuten en beleidsplan tot doel de bescherming van natuur, milieu, klimaat, biodiversiteit, volksgezondheid en de fysieke leefomgeving. Daarnaast bevordert MONK de democratische rechtsorde, de naleving van nationale en Europese milieu- en omgevingsregelgeving en de toegang tot informatie, inspraak en de rechter. Het indienen van zienswijzen behoort uitdrukkelijk tot de middelen waarmee MONK haar doelstellingen verwezenlijkt. De ontwerpvisie heeft betrekking op de gehele fysieke leefomgeving van Noord-Holland en raakt daarmee rechtstreeks de belangen die MONK statutair behartigt. MONK verzoekt het college de onderstaande zienswijzen inhoudelijk bij de voorbereiding van de definitieve omgevingsvisie en de nota van beantwoording te betrekken.

II. Zienswijzen**• Zienswijze 1 - Algemene beoordeling**

Stichting MONK onderschrijft onderdelen van de ontwerpvisie, waaronder:

- het uitgangspunt dat leefbaarheid centraal staat;
- het uitgangspunt dat water en bodem meer leidend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes;
- de aandacht voor natuurherstel, biodiversiteit en het Natuurnetwerk Nederland;
- de erkenning dat klimaatverandering leidt tot onder meer hittestress, droogte, wateroverlast en andere risico's;
- de ambitie om omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving te beschermen en te bevorderen.

Deze ambities moeten echter worden vertaald in concretere keuzes, maatregelen, termijnen, monitoring en afdwingbare uitwerking in programma's en de omgevingsverordening. De ontwerpvisie bevat op verschillende punten nog te veel algemene ambities zonder voldoende duidelijkheid over de gevolgen voor ruimtelijke ontwikkelingen die de milieudruk vergroten.

• Zienswijze 2 - Waterkwaliteit en de Kaderrichtlijn Water

Stichting MONK verzoekt de provincie schoon water als harde randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling op te nemen. De ontwerpvisie erkent dat de waterkwaliteit onder druk staat en dat water en bodem ordenend moeten zijn. Noord-Holland voldoet niet aan alle Europese waterkwaliteitsdoelen en dat de Kaderrichtlijn Water vanaf 2027 een wezenlijke randvoorwaarde vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit sluit aan bij de wettelijke systematiek van regionale waterprogramma's en de verplichting om achteruitgang van waterlichamen te voorkomen.

Stichting MONK verzoekt u daarom om:

1. in de omgevingsvisie vast te leggen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen niet mogen leiden tot achteruitgang van de chemische, ecologische of kwantitatieve toestand van waterlichamen;
2. voorafgaand aan ruimtelijke keuzes inzichtelijk te maken welke gevolgen deze keuzes hebben voor KRW-waterlichamen, grondwater en drinkwaterreserves;
3. de waterschappen duidelijke provinciale richting te geven voor de vierde KRW-planperiode;
4. lozingsvergunningen en maatwerkvoorschriften tijdig te actualiseren;
5. bredere spuitvrije zones langs watergangen te onderzoeken en waar nodig in de omgevingsverordening te borgen;
6. bestrijdingsmiddelen, nutriënten, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingsbronnen in de cumulatieve beoordeling te betrekken;
7. permanent grasland, grondwaterstanden en waterbergingsmogelijkheden beter te beschermen.

De ontwerpvisie moet voorkomen dat woningbouw, industrie, landbouw, energie-infrastructuur of recreatie worden gefaciliteerd zonder dat vooraf aannemelijk is gemaakt dat de waterkwaliteitsdoelen kunnen worden gehaald.

- **Zienswijze 3 - Natuurherstel, biodiversiteit en Basiskwaliteit Natuur**

Stichting MONK onderschrijft de ambitie om toe te werken naar een sterk en veerkrachtig natuursysteem, maar acht de uitwerking onvoldoende concreet. Natuurherstel mag niet uitsluitend worden gekoppeld aan Natura 2000-gebieden of aan de vraag of een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt. Ook buiten beschermde natuurgebieden zijn maatregelen nodig tegen verdroging, vermessing, versnippering, bestrijdingsmiddelen en verstoring. Stichting MONK verzoekt de provincie daarom:

1. een provinciale ambitie voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen voor steden, dorpen en het landelijk gebied;
2. deze ambitie te vertalen naar concrete uitvoeringsmaatregelen en, waar nodig, instructieregels voor gemeenten;
3. het groenblauwe raamwerk met voldoende financiële middelen en uitvoeringscapaciteit te realiseren;
4. overgangszones rond Natura 2000-gebieden gebiedsgericht uit te werken;
5. de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland voortvarend af te ronden;
6. natuurherstel, grondwaterherstel en stikstofreductie in onderlinge samenhang te programmeren;
7. de effecten van recreatedruk en luchtvaartverstoring op natuurgebieden inzichtelijk te maken.

- **zienswijze 4 - Schiphol, geluid, gezondheid en leefomgeving**

De ontwerpvisie benoemt Schiphol als economische functie, maar maakt onvoldoende duidelijk welke grenzen gelden wanneer de luchthaven leidt tot structurele geluidbelasting, gezondheidsschade, woningbouwbeperkingen, stikstofdepositie en klimaatbelasting. De provincie moet niet volstaan met het beschrijven van bestaande overbelasting. Zij moet expliciet aangeven welke beleidskeuzes nodig zijn om die overbelasting te verminderen.

Stichting MONK verzoekt de provincie/college:

1. gezondheid en leefomgevingskwaliteit daadwerkelijk leidend te maken bij de positionering van Schiphol;
2. de cumulatieve effecten van geluid, luchtverontreiniging, stikstofdepositie, ultrafijnstof, klimaatbelasting en woningbouwbeperkingen integraal te beoordelen;
3. niet uitsluitend te vertrouwen op geluidindicatoren die de feitelijke hinder, slaapverstoring en gezondheidseffecten mogelijk onvoldoende weergeven;
4. hinderbeleving, slaapverstoring, piekbelasting en gezondheidskundige inzichten als aanvullende indicatoren te betrekken;
5. een provinciale voorkeursrichting op te nemen die structurele vermindering van geluidbelasting en bronaanpak nastreeft;
6. de reservering voor Schiphol Noordwest opnieuw te beoordelen en te schrappen indien deze reservering niet verenigbaar is met de draagkracht van de leefomgeving;
7. niet uit te gaan van verdere groei van Schiphol zonder een volwaardige beoordeling van de gevolgen voor gezondheid, natuur, klimaat, water en woningbouw;
8. inzichtelijk te maken hoe de ontwerpvisie zich verhoudt tot de wettelijke verplichting om gezondheid, milieu, natuur en klimaat in samenhang te betrekken.

- **Zienswijze 5 - Ontbreken van een geldige natuurvergunning voor Schiphol**

Stichting MONK geeft uitdrukkelijk een zienswijze over de natuurvergunning van Schiphol. De in 2023 verleende natuurvergunning voor Schiphol is door de Rechtbank Den Haag vernietigd. Volgens de verstrekte informatie geldt sindsdien een tijdelijk gedoogbesluit. Dit betekent dat de provincie in de ontwerpvisie niet zonder nadere motivering mag uitgaan van een ongewijzigde en juridisch zekere voortzetting van de bestaande omvang van Schiphol.

Stichting MONK verzoekt het college:

1. in de definitieve omgevingsvisie de actuele juridische status van de natuurtoestemming van Schiphol correct te beschrijven;
2. niet vooruit te lopen op een nog te verkrijgen herstelbesluit of nieuwe natuurvergunning;
3. de gevolgen van het ontbreken van een onherroepelijke natuurvergunning voor Schiphol in het OER te betrekken;
4. inzichtelijk te maken welke stikstofdepositie, emissies en cumulatieve gevolgen van de luchtvaart in de verschillende scenario's zijn meegenomen;
5. bij de beoordeling uit te gaan van de maximale capaciteit en alle relevante lucht- en grondgebonden activiteiten;
6. cumulatie met andere plannen en projecten in Natura 2000-gebieden volledig te beoordelen;
7. te voorkomen dat de omgevingsvisie feitelijk verdere groei faciliteert voordat de natuurrechtelijke toelaatbaarheid daarvan vaststaat.

Stichting MONK verzoekt de provincie daarbij onderscheid te maken tussen:

- de vraag of de omgevingsvisie zelf een natuurvergunning vereist;
- de vraag of de visie kaderstellend is voor toekomstige besluiten waarvoor een passende beoordeling nodig kan zijn;
- de vraag of latere luchthavenexploitatie of wijzigingen daarvan vergunningplichtig zijn.

- **zienswijze 6 - Luchtvaartemissies en klimaat**

Volgens het CBS bedroeg de CO₂-uitstoot van de Nederlandse luchtvaartsector in 2024 circa 10,5 miljard kilogram. Daarnaast bestaan non-CO₂-effecten, zoals effecten van stikstofoxiden, roet, waterdamp en condensatiesporen.

Deze effecten moeten niet buiten beschouwing blijven wanneer de provincie stelt dat klimaatbestendigheid en toekomstbestendigheid leidend zijn.

De luchthaven verwerkt wekelijks vele tienduizenden vliegbewegingen, jaar in jaar uit. Deze structurele omvang van het vliegverkeer brengt niet alleen geluid- en gezondheidsbelasting mee, maar ook aanzienlijke klimaatbelasting. Stichting MONK stelt niet dat iedere afzonderlijke hittegolf in de zomermaanden (juni, juli en/of augustus) uitsluitend door de luchtvaart wordt veroorzaakt. Wel moet de provincie de bijdrage van luchtvaartemissies aan klimaatverandering betrekken bij de beoordeling van de ontwerpvisie, mede omdat het KNMI een verdere toename van hittegolven, hitte-intensiteit, droogte en neerslagextremen verwacht.

Stichting MONK verzoekt u daarom:

1. de CO₂-uitstoot van de luchtvaart in alle relevante scenario's inzichtelijk te maken;
2. non-CO₂-klimaat effecten afzonderlijk te beschrijven;
3. de klimaat- en gezondheidseffecten van de luchtvaart niet weg te schrijven tegen algemene technologische verwachtingen;
4. een scenario met substantiële vermindering van het vliegverkeer door te rekenen;
5. de gevolgen van luchtvaart voor hittestress, klimaatadaptatie, waterbeschikbaarheid en leefomgevingskwaliteit te betrekken;
6. aannemelijk te maken dat de provinciale klimaatdoelen verenigbaar zijn met het gekozen perspectief op Schiphol.

De ontwerpvisie benoemt hittestress als toenemend gezondheidsrisico. Een geloofwaardige klimaatbestendige visie moet daarom ook de bronnen van klimaatbelasting beoordelen die binnen of vanuit Noord-Holland relevant zijn. Stichting MONK heeft twijfels of de ontwerp-OER een juist en volledig beeld geeft van de relevante feiten.

Deze twijfel ziet in het bijzonder op:

- de gehanteerde uitgangspunten over de toekomstige omvang van Schiphol;
- de beoordeling van cumulatieve geluid-, emissie- en gezondheidseffecten;
- de gebruikte geluidmodellen en de mogelijke onderschatting van hinder en slaapverstoring;
- het ontbreken van een volwaardig scenario met substantiële vermindering van het vliegverkeer;
- de verwerking van de juridische onzekerheid rond de natuurvergunning van Schiphol;
- de beoordeling van CO₂- en non-CO₂-klimaat effecten;
- de gevolgen voor Natura 2000-gebieden en stikstofdepositie;
- de gevolgen voor waterkwaliteit, grondwater en KRW-doelen;
- de wijze waarop alternatieven zijn geselecteerd en uitgesloten;
- de monitoring en de mogelijkheid om tijdig bij te sturen.

Op grond van artikel 16.41 (plan of programma grondslag in het plan-MER) Omgevingswet mag de visie niet worden vastgesteld als de milieueffectrapportage redelijkerwijs niet aan de visie ten grondslag kan worden gelegd.

Stichting MONK verzoekt u daarom om:

1. de feitelijke uitgangspunten van het OER per thema inzichtelijk te maken;
2. alle relevante bronnen, modellen, scenario's en onzekerheden openbaar en controleerbaar te beschrijven;
3. een volwaardig krimp- of reductiescenario voor Schiphol toe te voegen;
4. aanvullende gezondheidsindicatoren te gebruiken;
5. de effecten op Natura 2000, waterkwaliteit, klimaat en gezondheid afzonderlijk én cumulatief te beoordelen;
6. de onafhankelijke deskundige toetsing van het OER openbaar te maken;
7. het OER te herzien indien de geconstateerde onzekerheden of lacunes van betekenis zijn voor de beleidskeuzes.

• **Zienswijze 7 - Bescherming van landschap en recreatie**

Stichting MONK onderschrijft de oproep om waardevolle landschappen beter te beschermen. De provincie moet in de omgevingsvisie duidelijker onderscheiden welke landschappen niet verder mogen worden aangetast en waar aantasting alleen onder strikte voorwaarden mogelijk is.

Stichting MONK verzoekt u/het college:

- de meest waardevolle landschappen, waaronder landgoederenzones, molenbiotopen en de Scheggen van Amsterdam, als extra beschermde gebieden aan te wijzen;
- volledige en voorafgaande compensatie juridisch te borgen;
- wildgroei van vakantieparken en verdere verstening van het landschap tegen te gaan;
- recreatiegebieden evenredig te laten meegroeien met woningbouw;
- het groenblauwe raamwerk met concrete financiering, beheer en uitvoeringsverantwoordelijkheid uit te werken.

• **Zienswijze 8 - Doorwerking van de NOVI en verhouding tot de Nota Ruimte**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie op verschillende onderdelen inhoudelijk aansluit bij nationale beleidsdoelen uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Dit betreft onder meer de uitgangspunten van zuinig ruimtegebruik, water en bodem als ordenend principe, klimaatadaptatie, natuurherstel, de energietransitie, kringlooplandbouw, circulariteit, duurzame

verstedelijking en het combineren van functies door meervoudig ruimtegebruik. Ook wordt verwezen naar samenwerking met het Rijk in NOVEX-trajecten en naar nationale opgaven in gebieden zoals de Metropoolregio Amsterdam, het Noordzeekanaalgebied en Schiphol en omgeving.

Uit de ontwerp-Omgevingsvisie blijkt echter onvoldoende kenbaar:

- welke concrete uitgangspunten en thema's uit de NOVI zijn overgenomen;
- waar deze uitgangspunten in de provinciale visie zijn verwerkt;
- welke NOVI-uitgangspunten niet of slechts gedeeltelijk zijn overgenomen;
- om welke redenen GS daarvan afwijkt of onderdelen vooralsnog niet verwerkt;
- welke nationale beleidsdoelen uitsluitend in toekomstige programma's, de omgevingsverordening of andere instrumenten worden uitgewerkt;
- welke gevolgen de gemaakte keuzes hebben voor water, bodem, natuur, klimaat, landbouw, energie, woningbouw, mobiliteit, economie en luchtvaart.

Deze onduidelijkheid is relevant omdat de ontwerpvisie zelf beoogt richting te geven aan het provinciale handelen en als basis moet dienen voor verdere beleidsuitwerking. De provincie beschikt beleidsmatig over ruimte om eigen provinciale keuzes te maken; de NOVI is niet zonder meer juridisch bindend voor de provincie. Die beleidsruimte ontslaat GS echter niet van de verplichting om inzichtelijk te maken hoe het nationale beleid in de belangenafweging is betrokken. Een algemene verwijzing naar aansluiting bij Rijksbeleid of naar samenwerking in NOVEX-verband is daarvoor onvoldoende wanneer niet wordt aangegeven welke keuzes daaruit voor Noord-Holland volgen.

MONK verzoekt GS daarom om vóór vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie een afzonderlijke doorwerkingstabel of gelijkwaardige motivering op te nemen. Per relevant NOVI-thema moet daarin worden vermeld:

1. het relevante nationale uitgangspunt;
2. de passage in de ontwerp-Omgevingsvisie waarin dit uitgangspunt is verwerkt;
3. de concrete provinciale beleidskeuze;
4. de redenen voor eventuele gedeeltelijke of volledige afwijking;
5. de instrumenten waarmee de keuze wordt uitgevoerd;
6. de termijn, financiering en wijze van monitoring.

Dit geldt in het bijzonder voor de energietransitie, kringlooplandbouw, water en bodem, de Kaderrichtlijn Water, natuurherstel, stikstof, woningbouw, mobiliteit, circulaire economie, landschap en de gezonde leefomgeving rond Schiphol.

Stichting MONK verzoekt GS tevens expliciet te beschrijven hoe de ontwerp-Omgevingsvisie zich verhoudt tot de ontwerp-Nota Ruimte. Omdat de Nota Ruimte op het moment van indiening van deze zienswijze nog niet formeel is vastgesteld, kan zij niet als vastgesteld bindend toetsingskader worden behandeld. Wel is van belang dat de provincie inzichtelijk maakt welke nationale beleidsontwikkeling zij bij haar langetermijnkeuzes heeft betrokken, op welke onderdelen zij aansluit en op welke onderdelen zij bewust een eigen provinciale koers kiest.

Zolang deze motivering ontbreekt, kan niet controleerbaar worden vastgesteld of de ontwerp-Omgevingsvisie de nationale langetermijnopgaven daadwerkelijk doorvertaalt, daarvan gemotiveerd afwijkt of bepaalde onderdelen slechts doorschuift naar toekomstige beleidsvorming. MONK verzoekt GS daarom de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER op dit punt aan te vullen en deze aanvulling afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.

• **Zienswijze 9 - Stikstof en piekbelasters nabij Natura 2000-gebieden**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel passages bevat over stikstofreductie, natuurherstel, Natura 2000-gebieden, overgangszones en een programmatische aanpak. Stichting MONK kan daarom niet stellen dat het thema stikstof geheel ontbreekt. Wel stelt stichting MONK vast dat de ontwerpvisie de actuele problematiek van piekbelasters onvoldoende herkenbaar, concreet en controleerbaar uitwerkt.

De ontwerpvisie vermeldt dat de provincie een sturende rol heeft bij generieke en gebiedsgerichte stikstofreductie. Ook wordt gesproken over aanvullende reductiemaatregelen in en rond Natura 2000-gebieden, stikstofzones, overgangszones, monitoring en een programmatische aanpak. Deze passages blijven echter grotendeels op het niveau van beleidsvoornemens. Niet blijkt welke concrete Noord-Hollandse bedrijven of bedrijfscategorieën als piekbelaster worden aangemerkt, welke criteria daarbij worden gehanteerd, welke depositiebijdrage zij leveren aan welke Natura 2000-gebieden en welke reductie per gebied noodzakelijk is.

Dit is onvoldoende tegen de achtergrond van de wettelijke en Europeesrechtelijke verplichtingen tot bescherming en herstel van Natura 2000-gebieden. De wettelijke stikstofdoelen zijn resultaatsverplichtingen: [Artikel 2.15a lid 1, 2 en 3 \(omgevingswaarden stikstofdepositie\) Omgevingswet](#). Daarnaast moet het provinciebestuur zorgdragen voor maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding: [Artikel 3.57 lid 1 en 2 \(maatregelen voor behoud of herstel habitats en soorten\) Bkl](#).

Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke, gebiedsgerichte uitwerking van stikstof en piekbelasters. Die uitwerking moet ten minste bevatten:

1. een omschrijving van het begrip piekbelaster en de gehanteerde selectiecriteria;
2. een overzicht van de Natura 2000-gebieden waar sprake is van overbelasting of een dreigende verslechtering;

3. de belangrijkste binnenlandse en buitenlandse bronnen van stikstofdepositie per gebied;
4. de bijdrage van relevante industriële, agrarische, mobiliteits- en luchtvaartbronnen;
5. de noodzakelijke depositiedaling per Natura 2000-gebied en, waar mogelijk, per habitattypen;
6. concrete maatregelen voor piekbelasters, waaronder verduurzaming, emissiereductie, verplaatsing of beëindiging;
7. een tijdspad waarbinnen de maatregelen worden uitgevoerd en effect sorteren;
8. de juridische instrumenten waarmee uitvoering en naleving worden geborgd;
9. een systeem van jaarlijkse monitoring, openbare rapportage en tijdige bijsturing;
10. een regeling voor het geval vrijwillige of generieke maatregelen onvoldoende resultaat opleveren.
11. Een lijst van piekbelasters die zowel bij als niet bij natura-2000-gebieden liggen met geografische locatie en naam (eventueel naam geanonimiseerd).

De provinciale verwijzing naar een algemene daling van stikstofdepositie kan niet volstaan. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft in [ECLI:NL:RVS:2026:3651](#) geoordeeld dat inzichtelijk moet worden gemaakt welke daling in het relevante Natura 2000-gebied noodzakelijk is en binnen welke termijn deze wordt bereikt. Ook volgt uit [ECLI:NL:RBGEL:2026:4884](#) dat een maatregelenpakket per gebied moet worden verbonden aan de concrete natuurwaarden en habitattypen.

Stichting MONK verzoekt u daarom niet slechts te verwijzen naar toekomstige programma's, stikstofzones, overgangszones, landelijke beëindigingsregelingen of overleg met gebiedspartners. De definitieve Omgevingsvisie moet duidelijk maken welke provinciale keuze nu wordt gemaakt, welke maatregelen juridisch en financieel zijn geborgd en hoe wordt vastgesteld of deze maatregelen daadwerkelijk tot de noodzakelijke depositiedaling leiden.

Indien u ervoor kiest de concrete uitwerking geheel door te schuiven naar een later programma of een toekomstige wijziging van de omgevingsverordening, moet dit uitdrukkelijk worden gemotiveerd. Daarbij moet worden aangegeven waarom de omgevingsvisie desondanks voldoet aan de eis om de hoofdzaken van het integrale provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving te bevatten en op welke wijze wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden gefaciliteerd voordat de noodzakelijke stikstofreductie en het natuurherstel voldoende zijn geborgd.

Stichting MONK verzoekt u deze aanvulling tevens te verwerken in de ontwerp-omgevingseffectrapportage. De OER moet inzichtelijk maken welke gevolgen de verschillende beleidsalternatieven hebben voor stikstofdepositie, de staat van instandhouding van de afzonderlijke Natura 2000-gebieden, natuurherstel en de ontwikkelingsmogelijkheden van piekbelasters. Zonder deze informatie kan niet worden gecontroleerd of de ontwerpvisie berust op een volledige en actuele feitenbasis.

• **Zienswijze 10 - Asielopvang, AZC-locaties en de provinciale ruimtelijke visie**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland geen herkenbare, afzonderlijke beleidskeuze bevat over asielopvang, AZC-locaties, de Spreidingswet en de rol van het COA. MONK acht dit een wezenlijke ommissie.

Stichting MONK stelt niet dat de provincie in de Omgevingsvisie iedere toekomstige AZC-locatie al moet aanwijzen. De concrete locatiekeuze en vergunningverlening vinden veelal plaats op gemeentelijk niveau, via het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. De actuele opvangopgave heeft echter wel een directe relatie met de provinciale fysieke leefomgeving. Opvanglocaties brengen gevolgen mee voor ruimtegebruik, landschap, natuur, water, verkeer, bereikbaarheid, voorzieningen, gezondheid, veiligheid, woningvoorraad en de leefbaarheid van gemeenten.

Daar komt bij dat de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen de provincie uitdrukkelijk bij de uitvoering betreft. Colleges, gedeputeerde staten en het COA moeten samenwerken en overleggen over de verdeling van opvangplaatsen. Noord-Holland heeft bovendien een omvangrijke provinciale opvangopgave en een nog niet volledig gerealiseerde capaciteit. De provincie is dus niet slechts een buitenstaander bij deze ontwikkeling, maar heeft een wettelijke coördinerende en ruimtelijk relevante positie.

De ontwerp-Omgevingsvisie maakt niet duidelijk:

1. of GS asielopvang als provinciale ruimtelijke opgave aanmerkt;
2. hoe GS de provinciale opvangopgave ruimtelijk wil faciliteren;
3. welke uitgangspunten gelden voor de spreiding van opvanglocaties;
4. hoe wordt omgegaan met de keuze tussen noodopvang, tijdelijke opvang en duurzame opvang;
5. welke locaties of gebiedstypen bij voorkeur wel of niet voor opvang in aanmerking komen;
6. hoe natuur, landschap, water, landbouw, woningbouw, bereikbaarheid en leefbaarheid bij locatiekeuzes worden afgewogen;
7. welke rol de provincie vervult wanneer gemeenten onderling ongelijk worden belast;
8. hoe de provincie omgaat met verlenging van opvanglocaties wanneer het COA geen alternatieven beschikbaar heeft;
9. welke voorwaarden gelden voor samenwerking met en toezicht op het COA;
10. hoe de belangen van omwonenden, opvanggerechtigden en gemeenten worden betrokken;
11. hoe de provinciale visie zich verhoudt tot de Spreidingswet en het provinciale regioplan;
12. welke beleidsinstrumenten worden ingezet wanneer gemeentelijke plannen niet aansluiten bij provinciale belangen.

Stichting MONK verzoekt u daarom om asielopvang en AZC-locaties als afzonderlijke provinciale opgave in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen. Deze opname moet niet bestaan uit een algemene verwijzing, maar moet ten minste richtinggevend criteria bevatten voor spreiding, duurzaamheid, ruimtelijke inpassing, bereikbaarheid, sociale veiligheid, natuur, water, gezondheid en leefbaarheid.

Stichting MONK verzoekt u tevens de ontwerp-OER aan te vullen met een beoordeling van de ruimtelijke en milieugevolgen van de provinciale opvangopgave. Daarbij moeten in ieder geval de gevolgen van tijdelijke en permanente opvanglocaties, de cumulatieve van meerdere locaties, de resterende capaciteitsopgave, de benodigde infrastructuur en voorzieningen en de gevolgen voor landschap, natuur, water en gezondheid worden betrokken.

De ontwerpvisie moet daarnaast duidelijk maken dat de maatschappelijke noodzaak van opvang niet betekent dat locatiekeuzes zonder ruimtelijke onderbouwing of belangenafweging kunnen worden gemaakt. Uit de rechtspraak volgt dat bij een concreet AZC-project de behoefte, alternatieve locaties, sociale veiligheid, overlast, landschappelijke inpassing en belangen van omwonenden kenbaar moeten worden onderzocht en gemotiveerd. De provinciale omgevingsvisie behoort daarvoor de beleidsmatige uitgangspunten te bieden.

Stichting MONK verzoekt u om deze ommissie te herstellen, de provinciale rol bij de uitvoering van de Spreidingswet expliciet te beschrijven en de aanvulling afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording. Indien GS ervoor kiest asielopvang niet als provinciale opgave in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen, verzoekt stichting MONK om een concrete motivering waarom deze ruimtelijk relevante en wettelijk geregelde ontwikkeling buiten de integrale provinciale visie blijft.

• **Zienswijze 11 - Wet op de Defensiegereedheid, militaire zoekgebieden en alternatievenonderzoek**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel een afzonderlijk onderdeel 5.12 “Defensie” bevat, maar niet ingaat op de actuele parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Regels over de gereedstelling van de krijgsmacht, ook wel de Wet op de Defensiegereedheid genoemd.

Stichting MONK acht dit een ommissie. De ontwerpvisie ondersteunt immers de uitbreiding van fysieke en milieuruimte voor defensie en noemt concrete zoekgebieden en activiteiten in Noord-Holland, waaronder het amfibisch oefenterrein ten noorden van Groote Keeten, het nieuwe laagvlieggebied tussen Anna Paulowna en Purmerend, oefeningen vanaf Maritiem Vliegkamp De Kooy en uitbreiding van het maritieme cluster in Den Helder. De voorgestelde Wet op de Defensiegereedheid kan rechtstreeks relevant zijn voor de wijze waarop dergelijke activiteiten in de toekomst worden gereguleerd.

Stichting MONK benadrukt dat het wetsvoorstel op 24 augustus 2026 nog niet was aangenomen. Het voorstel was nog niet door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer behandeld en aangenomen. De ontwerp-Omgevingsvisie mag daarom niet uitgaan van de toekomstige wet alsof deze reeds geldend recht is. Indien u het voorstel wel als beleidsontwikkeling of mogelijk toekomstig juridisch kader bij de provinciale keuzes heeft betrokken, moet dit uitdrukkelijk worden vermeld en gemotiveerd.

MONK verzoekt GS in de definitieve Omgevingsvisie en de OER duidelijk onderscheid te maken tussen:

1. het geldende recht op de datum van vaststelling;
2. de bestaande defensieregels in de Omgevingswet, het Bkl, het Bal en de natuurregeling;
3. het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie;
4. het wetsvoorstel Wet op de Defensiegereedheid;
5. de concrete toekomstige uitvoeringsbesluiten, vergunningen en afwijkingsbesluiten.

Stichting MONK betwist dat de Wet op de Defensiegereedheid zonder meer tot gevolg heeft dat “alle andere wetten”, zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet buiten toepassing kunnen blijven. Het geldende [artikel 19.19 \(defensie\) Omgevingswet](#) voorziet reeds in een specifieke bevoegdheid om bij regeling bepaalde regels over noodzakelijke defensieactiviteiten buiten toepassing te laten, maar deze bevoegdheid is niet gelijk aan een algemene en onbeperkte vrijstelling van omgevingsrechtelijke, milieurechtelijke of natuurbeschermingsregels. Voor Natura 2000-activiteiten blijven de passende beoordeling, de zekerheidseis en - bij een beroep op de uitzonderingsroute - het ontbreken van alternatieven, de dwingende reden van groot openbaar belang en compensatie relevant.

Stichting MONK verzoekt u daarom per in de ontwerpvisie genoemde zoeklocatie en activiteit inzichtelijk te maken:

1. welk concreet defensiedoel wordt nagestreefd;
2. of sprake is van een bestaand terrein, een uitbreiding of een nieuwe locatie;
3. welke besluiten en vergunningen nodig zijn;
4. welke gevolgen de activiteit kan hebben voor Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, soorten, water, geluid, gezondheid, landschap en recreatie;
5. of significante gevolgen op voorhand kunnen worden uitgesloten;
6. of een passende beoordeling nodig is;
7. welke alternatieve locaties, uitvoeringsvarianten en gebruiksintensiteiten zijn onderzocht;
8. waarom de gekozen locatie of variant de voorkeur heeft;
9. welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen;
10. hoe effecten worden gemonitord en bij welke overschrijding activiteiten worden beperkt of aangepast.

Voor zover u verwijst naar het NPRD en het daarbij behorende plan-MER, verzoekt stichting MONK de provincie concreet aan te geven welke onderdelen van dat onderzoek aan de provinciale ontwerpvisie en de OER ten grondslag zijn gelegd.

De aanwezigheid van een plan-MER bij het NPRD maakt niet zonder meer duidelijk dat de provinciale gevolgen, alternatieven en cumulatieve effecten afdoende zijn onderzocht.

Stichting MONK verzoekt in het bijzonder om aanvullende beoordeling van:

- geluid en hinder door laagvliegen;

- gevolgen voor stiltegebieden en weidevogelgebieden;
- effecten van militaire oefeningen op Natura 2000 en de Noordzeekustzone;
- gevolgen van uitbreiding van De Kooy en de Nieuwe Haven;
- externe veiligheid bij opslag en gebruik van explosieve stoffen;
- gevolgen voor woningbouw, energie-infrastructuur, landbouw en recreatie;
- cumulatie met civiel gebruik en dual-use;
- de gevolgen van eventuele toekomstige afwijkingsbevoegdheden uit de Wet op de Defensiegereedheid.

De ontwerp-Omgevingsvisie vermeldt dat de voertuigen voor het amfibisch oefenterrein niet door de duinen zullen gaan en dat daardoor negatieve effecten op Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland uitblijven. Stichting MONK verzoekt u deze conclusie ecologisch en juridisch te onderbouwen en daarbij niet alleen fysieke doorsnijding van duinen te beoordelen, maar ook geluid, beweging, licht, stikstof, verstoring, cumulatie en frequentie van gebruik.

Stichting MONK verzoekt u tot slot de ontwerp-Omgevingsvisie en de OER aan te vullen voordat de visie wordt vastgesteld. Indien u van mening is dat geen provinciale alternatieventoets nodig is, verzoekt stichting MONK dit gemotiveerd uiteen te zetten en aan te geven waar en op welk bestuursniveau de alternatieven voor de afzonderlijke Noord-Hollandse defensieactiviteiten wél zijn onderzocht. Zonder die informatie kan niet worden gecontroleerd of de provinciale instemming met de defensieopgave berust op een volledige belangenafweging en een toereikende milieueffectbeoordeling.

• **Zienswijze 12 - Windturbinehinder, zoeklocaties en alternatievenonderzoek**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-omgevingseffectrapportage windenergie en geluidhinder wel benoemen, maar de actuele hinderproblematiek onvoldoende concreet uitwerken. Het OER erkent dat zowel kleinschalige verspreide energieopwekking als grootschalige geclusterde energieopwekking risico's meebrengt voor het aantal geluidgehinderden. Bij verspreide opwekking worden meer locaties aan geluid blootgesteld; bij clustering kan de geluidoverlast rond de aangewezen locaties toenemen. Het OER noemt geluidsarme technieken, minimale afstandszones en natuurlijke geluidsbuffers als mogelijke maatregelen, maar maakt niet duidelijk welke maatregelen u daadwerkelijk als provinciale beleidskeuze vastlegt.

Stichting MONK acht het bovendien onvoldoende gemotiveerd dat het aspect geluid als "neutraal" wordt beoordeeld, terwijl het OER zelf risico's op een toename van het aantal geluidgehinderden beschrijft. U moet inzichtelijk maken welke referentiesituatie is gebruikt, welke aantallen woningen en inwoners per oplossingsrichting worden belast, hoe cumulatieve geluidbelasting is beoordeeld en waarom de beschreven risico's niet tot een negatieve beoordeling leiden.

Stichting MONK verzoekt u in de definitieve Omgevingsvisie en het OER ten minste aandacht te besteden aan:

1. geluidbelasting en hinderbeleving bij bestaande en nieuwe windturbines;
2. cumulatie met industrie, wegen, spoorwegen, luchtvaart en andere windturbines;
3. laagfrequent, tonaal en fluctuerend geluid;
4. slaapverstoring en gezondheidkundige gevolgen;
5. slagschaduw, verlichting en veiligheidsrisico's;
6. de afstand tot woningen, scholen, zorginstellingen en recreatiegebieden;
7. de bescherming van stiltegebieden, open landschappen, natuurgebieden en vogel- en vleermuisgebieden;
8. monitoring van feitelijke geluidbelasting en hinder na ingebruikname;
9. concrete maatregelen wanneer de feitelijke hinder hoger blijkt dan vooraf berekend.

Stichting MONK verzoekt u daarbij de provinciale beleidskeuze over geluidsarme technieken en minimale afstandszones te verduidelijken. Indien u geen provinciale afstandsnorm wil vaststellen, moet worden gemotiveerd waarom uitsluitend geluidnormering voldoende bescherming biedt, mede gezien de cumulatie en de bijzondere kenmerken van sommige gebieden.

Nieuwe zoeklocaties

Stichting MONK verzoekt GS ondubbelzinnig te bevestigen dat op 19 augustus 2026 geen nieuwe zoekgebieden voor windenergie zijn vastgesteld en dat bestaande windzoekgebieden niet zijn uitgebreid. Indien u na die datum alsnog een besluit heeft genomen dat de provinciale kaarten, de RES-zoekgebieden of de Omgevingsverordening wijzigt, verzoekt stichting MONK dat besluit, de rechtsgrondslag, de datum van vaststelling en de volledige motivering in de nota van beantwoording te vermelden.

Stichting MONK maakt bezwaar tegen het opnemen van nieuwe zoeklocaties zonder voorafgaande integrale beoordeling van geluid, gezondheid, natuur, landschap, water, landbouw, cultuurhistorie, veiligheid en cumulatieve effecten. Een kaartmatige aanwijzing kan immers het kader vormen voor toekomstige windturbineprojecten. In dat geval moet de milieubeoordeling niet alleen de energieopbrengst beschrijven, maar ook de milieugevolgen en de redenen waarom een gebied wel of niet geschikt wordt geacht.

Alternatieventoets

Stichting MONK stelt vast dat de provincie in het kader van de Herijking RES en het plan-MER Wind op Land 2025 een alternatieven-scan heeft uitgevoerd naar potentiële zoekgebieden buiten de bestaande RES-zoekgebieden. Daarbij zijn volgens de provinciale stukken 23 alternatieve gebieden onderzocht.

Uit de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER blijkt echter onvoldoende:

- welke 23 gebieden precies zijn onderzocht;
- welke selectie- en uitsluitingscriteria zijn gebruikt;
- hoe afstand tot woningen en geluidhinder zijn gewogen;
- hoe natuur, landschap, vogels, vleermuizen en beschermde gebieden zijn beoordeeld;
- hoe de alternatieven onderling zijn vergeleken;
- waarom bepaalde alternatieven zijn afgefallen;
- of ook alternatieve technieken, energiebesparing, zonne-energie, opslag en netbeheer zijn onderzocht;
- of de alternatieven technisch uitvoerbaar, betaalbaar en voldoende energieproducerend zijn;
- waarom de voorkeur is gegeven aan de bestaande RES-zoekgebieden;
- of de onderzochte alternatieve gebieden inmiddels beleidsmatig zijn uitgesloten of slechts nog niet zijn aangewezen.

Stichting MONK verzoekt u de alternatieven-scan en het plan-MER als bijlagen bij de definitieve besluitvorming inzichtelijk te betrekken en per alternatief de milieugevolgen, hinder, natuurimpact, energieopbrengst en ruimtelijke consequenties te vermelden. Indien het plan-MER deze vergelijking reeds bevat, verzoekt stichting MONK u concreet naar de betreffende passages te verwijzen. Indien dat niet het geval is, moet de milieubeoordeling worden aangevuld.

Stichting MONK verzoekt u ten slotte te bevestigen dat de 23 onderzochte alternatieve gebieden geen nieuwe windzoekgebieden zijn geworden. Zolang geen afzonderlijk besluit tot aanwijzing of uitbreiding is genomen, moeten zij worden beschouwd als onderzochte potentiële alternatieven en niet als vastgestelde locaties. Dat onderscheid moet in de definitieve Omgevingsvisie, het OER en de nota van beantwoording uitdrukkelijk worden gemaakt.

• **Zienswijze 13 – Bijdrage van de Omgevingsvisie aan het behalen van klimaatdoelen**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel beleidsambities bevat die verband houden met de energietransitie, klimaatadaptatie, water en bodem, duurzame energie, energie-infrastructuur en een gezonde leefomgeving. Uit de ontwerpvisie blijkt echter onvoldoende welke concrete bijdrage de provincie met deze Omgevingsvisie levert aan het behalen van de nationale en Europese klimaatdoelen.

De Klimaatwet bevat een kader voor het terugdringen van broeikasgasemissies, met als doel netto-nuluitstoot in 2050 en een streven naar 55% reductie ten opzichte van 1990 in 2030. Op Europees niveau geldt daarnaast een bindende doelstelling van 90% netto-emissiereductie in 2040. De provinciale beleidsinformatie sluit hierbij aan met de doelstellingen van 55% reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt echter niet duidelijk hoe Noord-Holland aan deze doelstellingen bijdraagt.

Stichting MONK mist in het bijzonder:

1. een expliciete verwijzing naar de relevante nationale en Europese klimaatdoelen;
2. een kwantitatieve of anderszins controleerbare provinciale bijdrage aan die doelen;
3. een verdeling van de bijdrage over energie, industrie, mobiliteit, luchtvaart, landbouw, landgebruik en gebouwde omgeving;
4. een beschrijving van de ruimtelijke keuzes die voor emissiereductie noodzakelijk zijn;
5. concrete keuzes over ruimte voor hernieuwbare energie, energie-infrastructuur, opslag, energiebesparing en warmte;
6. een beoordeling van de gevolgen van energiegebruikende industrie en luchtvaart voor de klimaatdoelen;
7. een afzonderlijk adaptatieperspectief voor hitte, droogte, overstroming, waterbeschikbaarheid en extreme neerslag;
8. duidelijke provinciale maatregelen, verantwoordelijkheden en uitvoeringstermijnen;
9. meetbare indicatoren voor emissiereductie en klimaatadaptatie;
10. een monitoring- en bijsturingsmechanisme wanneer de doelen niet worden gehaald.

Stichting MONK acht deze leemte van belang omdat een omgevingsvisie volgens [artikel 3.2 \(inhoud omgevingsvisie\) Omgevingswet](#) de hoofdzaak van het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving moet bevatten. Klimaatverandering is op grond van [artikel 2.1 lid 1, 2 en 3 \(uitoefening taken en bevoegdheden\) Omgevingswet](#) een uitdrukkelijk genoemd aspect waarmee het provinciebestuur rekening moet houden. Ook moet de visie rekening houden met preventief handelen, bronbestrijding en het voorzorgsbeginsel op grond van [artikel 3.3 \(doorwerking beginselen\) Omgevingswet](#). Stichting MONK verzoekt GS daarom een afzonderlijke klimaatparagraaf of uitvoeringsagenda aan de definitieve Omgevingsvisie toe te voegen.

Deze moet ten minste bevatten:

- de klimaatdoelen voor 2030, 2040 en 2050;
- de wijze waarop Noord-Holland aan ieder doel bijdraagt;
- de relatie tussen de klimaatdoelen en de provinciale ruimtelijke keuzes;
- de bijdrage en effecten van de verschillende sectoren;
- concrete maatregelen en verantwoordelijke bestuursorganen;
- noodzakelijke energie-, warmte-, opslag- en netinfrastructuur;
- klimaatadaptatieve ruimtelijke randvoorwaarden;
- indicatoren, nulmetingen en tussendoelen;
- een vaste monitoringcyclus;
- een regeling voor evaluatie en bijsturing.

- **Zienswijze 14 - Bijdrage van de Omgevingsvisie versus bijdrage van latere instrumenten**

Stichting MONK begrijpt dat niet alle uitvoeringsmaatregelen in de omgevingsvisie zelf hoeven te worden vastgelegd. Programma's beschrijven beleidsdoelen uit een omgevingsvisie nader orden uitgewerkt met maatregelen, monitoring en bijsturing. Dat betekent echter niet dat de omgevingsvisie kan volstaan met algemene ambities. De visie moet ten minste duidelijk maken:

1. welk klimaatdoel wordt nagestreefd;
2. welke provinciale ruimtelijke keuzes daarvoor noodzakelijk zijn;
3. welk bestuursorgaan welke vervolgstap moet nemen;
4. in welk programma of instrument de uitvoering wordt geborgd;
5. wanneer die uitwerking gereed moet zijn;
6. hoe de provincie controleert of de maatregelen effect hebben.

Indien de provincie ervoor kiest om geen provinciale omgevingswaarde voor broeikasgasemissies vast te stellen, moet zij motiveren waarom zij kiest voor andere doelstellingen en beleidsinstrumenten. Doelstellingen kunnen in een omgevingsvisie zonder resultaats- of inspanningsverplichting worden geformuleerd, terwijl omgevingswaarden wel monitoring- en programmaplichten kunnen meebrengen. Stichting MONK verzoekt u daarom expliciet te motiveren welke juridische status aan de klimaatdoelen wordt toegekend en waarom.

- **Zienswijze 15 - Ontwerp-OER**

Stichting MONK betwijfelt of het OER een voldoende volledig beeld geeft van de klimaatbijdrage van de ontwerpvisie. Het OER moet niet alleen beschrijven dat de energietransitie ruimte vraagt, maar moet ook inzicht geven in de vraag of de gekozen ruimtelijke strategieën daadwerkelijk bijdragen aan emissiereductie en klimaatadaptatie.

Stichting MONK verzoekt het OER daarom aan te vullen met:

- een vergelijking van de CO₂-effecten van de onderzochte beleidsalternatieven;
- een beoordeling van emissies over de gehele levensduur van relevante ontwikkelingen;
- een beoordeling van directe en indirecte emissies;
- een afzonderlijke beoordeling van luchtvaart, industrie, mobiliteit en energiegebruikende activiteiten;
- een beoordeling van klimaatadaptatie-effecten;
- een scenario waarin aanvullende maatregelen worden genomen omdat de bestaande koers onvoldoende is;
- een overzicht van onzekerheden, ontbrekende gegevens en gebruikte aannames;
- concrete monitoring van emissies en klimaatrisico's.

Volgens [artikel 11.3 lid 1 \(inhoud plan-MER\) Ob](#) moet het plan-MER beschrijven hoe relevante internationale, Europese en nationale milieudoelstellingen bij het plan zijn betrokken, welke milieueffecten optreden, welke maatregelen worden getroffen en hoe monitoring plaatsvindt. Als het OER de bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de klimaatdoelen niet inzichtelijk maakt, kan niet worden gecontroleerd of het rapport op dit punt aan die inhoudseisen voldoet.

Stichting MONK verzoekt GS daarom de definitieve Omgevingsvisie en het OER aan te vullen en de aanvullingen afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording. Indien GS van mening is dat de Omgevingsvisie geen eigen bijdrage aan de klimaatdoelen hoeft te beschrijven, verzoekt stichting MONK om een concrete motivering waarom een provinciale langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving geen inzicht hoeft te geven in de gevolgen en bijdrage van haar ruimtelijke keuzes voor emissiereductie en klimaatadaptatie.

- **Zienswijze 16 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de Kaderrichtlijn Water**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel passages bevat over de Kaderrichtlijn Water, maar dat daarin onvoldoende concreet wordt gemaakt welke bijdrage de Omgevingsvisie zélf levert aan het bereiken van de KRW-doelstellingen. De ontwerpvisie vermeldt dat de provincie eraan werkt alle oppervlaktewaterlichamen aan de KRW-normen te laten voldoen. Ook noemt de visie de provinciale kaderstellende, uitvoerende en vergunningverlenende rol en de samenwerking met het Rijk en de waterschappen. Verder noemt de visie het voorkomen van nieuwe verontreinigingen, het wegnemen van bronnen van verontreiniging en het borgen van waterkwaliteit als richtinggevende factor bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Deze passages zijn echter hoofdzakelijk algemene beleidsvoornemens. De ontwerpvisie maakt niet voldoende inzichtelijk:

1. welke concrete ruimtelijke keuzes bijdragen aan het bereiken van een goede chemische en ecologische toestand;
2. welke ruimtelijke keuzes gevolgen kunnen hebben voor afzonderlijke KRW-waterlichamen;
3. hoe wordt voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen leiden tot achteruitgang;
4. welke provinciale maatregelen aanvullend zijn op de maatregelen uit het Regionaal Waterprogramma;
5. welke rol de Omgevingsvisie heeft naast het bestaande Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027;
6. welke waterlichamen prioriteit hebben;
7. welke reductie van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en andere verontreinigende stoffen noodzakelijk is;
8. welke maatregelen voor grondwater, drinkwaterbeschermingsgebieden en oppervlaktewater worden getroffen;
9. welke termijnen, indicatoren en monitoring worden gehanteerd;
10. welke maatregelen volgen indien blijkt dat de KRW-doelen niet worden gehaald.

De ontwerp-omgevingseffectrapportage bevestigt de ernst van de opgave. Daarin staat dat geen enkel oppervlaktewater aan de chemische normen voldoet, dat een aanzienlijk deel van de ecologische toestand ontoereikend of slecht is en dat de waterkwaliteit onvoldoende verbeterd om de KRW-doelen te halen. Tegen die achtergrond acht stichting MONK een algemene verwijzing naar samenwerking, vergunningverlening en het Regionaal Waterprogramma onvoldoende.

Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke en controleerbare beschrijving van de provinciale bijdrage aan de KRW-doelstellingen. Die beschrijving moet ten minste bevatten:

- de doelstelling om voor de relevante oppervlaktewaterlichamen een goede chemische en ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel te bereiken;
- de doelstelling om achteruitgang van oppervlakte- en grondwaterlichamen te voorkomen;
- de relatie tussen de Omgevingsvisie en het Regionaal Waterprogramma;
- de gevolgen van de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingsrichtingen voor waterkwaliteit en grondwater;
- concrete provinciale ruimtelijke randvoorwaarden;
- de verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en andere betrokken partijen;
- maatregelen tegen nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingen;
- gebiedsgerichte prioriteiten voor waterlichamen waarvan de toestand ontoereikend of slecht is;
- monitoring, rapportage en bijsturing.

Stichting MONK verzoekt u tevens per belangrijke ruimtelijke ontwikkelingsrichting te vermelden of een effect op KRW-waterlichamen kan optreden en op welke wijze een achteruitgangstoets wordt uitgevoerd. Daarbij moet niet alleen worden gekeken naar permanente effecten. Uit [Zaak C-525/20](#) volgt dat ook tijdelijke achteruitgang relevant kan zijn.

Wanneer u van mening is dat de concrete maatregelen volledig in het Regionaal Waterprogramma thuishoren, verzoekt stichting MONK dit uitdrukkelijk te motiveren. Ook in dat geval moet de Omgevingsvisie duidelijk maken welke provinciale ruimtelijke keuzes nodig zijn om het waterprogramma uitvoerbaar te maken en hoe wordt voorkomen dat de Omgevingsvisie ontwikkelingen faciliteert die strijdig kunnen zijn met de KRW-doelstellingen.

Stichting MONK verzoekt ten slotte het OER aan te vullen met een afzonderlijke beoordeling van de bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan:

1. het bereiken van een goede chemische toestand;
2. het bereiken van een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel;
3. het voorkomen van achteruitgang;
4. de verbetering van grondwaterkwaliteit en -kwantiteit;
5. het terugdringen van verontreinigende stoffen;
6. de uitvoerbaarheid van de maatregelen uit het Regionaal Waterprogramma.

Zonder deze aanvulling blijft onvoldoende controleerbaar welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie zelf levert aan de KRW-doelen. Stichting MONK verzoekt u deze punten inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording en de definitieve Omgevingsvisie en OER dienovereenkomstig aan te vullen.

• **Zienswijze 17 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan schone lucht**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie luchtkwaliteit en gezondheid wel benoemt, maar onvoldoende duidelijk maakt welke concrete bijdrage de Omgevingsvisie levert aan het bereiken en behouden van schone lucht in Noord-Holland.

De ontwerpvisie vermeldt dat de huidige Europese normen voor luchtkwaliteit worden gehaald, maar dat vanaf 2030 strengere normen gelden en aanvullende maatregelen nodig zijn. Ook noemt de visie bronbeleid bij bedrijven, beperking van blootstelling, ruimtelijke sturing, samenwerking met gemeenten en het Rijk en monitoring met het provinciale luchtmeetnet. Voor de IJmond noemt de visie het doel om de leefomgeving voortdurend te verbeteren, schadelijke en hinderlijke uitstoot bij bedrijven te verminderen en luchtkwaliteit volwaardig te betrekken bij ruimtelijke afwegingen.

Deze passages zijn onvoldoende uitgewerkt tot een controlebaar provinciaal beleid. Het OER beoordeelt de huidige luchtkwaliteit als “matig” en de referentiesituatie als “redelijk”, maar vermeldt tevens dat het provinciale beleid naast het voldoen aan wettelijke normen geen aanvullende beleidsambities op het gebied van luchtkwaliteit bevat. Daarmee blijft onduidelijk welke meerwaarde de ontwerp-Omgevingsvisie zelf heeft ten opzichte van bestaand Europees, nationaal en provinciaal beleid.

Stichting MONK mist in het bijzonder:

1. een expliciete provinciale doelstelling voor schone lucht;
2. een concrete vertaling van de aangescherpte EU-normen die vanaf 2030 gelden;
3. een ambitie voor vermindering van de gemiddelde blootstelling van inwoners;
4. een afzonderlijke beoordeling van PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂, ozon, ultrafijnstof en andere relevante verontreinigende stoffen;
5. een beschrijving van de provinciale bijdrage per bron: industrie, verkeer, scheepvaart, landbouw, mobiele werktuigen, houtstook en luchtvaart;

6. een gebiedsgerichte aanpak voor de IJmond, het havengebied van Amsterdam, Schiphol en andere gebieden met verhoogde blootstelling;
7. concrete maatregelen voor bronbeleid, vergunningverlening, toezicht en handhaving;
8. duidelijke tussendoelen voor 2030 en daaropvolgende evaluatiemomenten;
9. indicatoren voor emissies, concentraties, bevolkingsblootstelling en gezondheidsschade;
10. een regeling voor bijsturing wanneer de luchtkwaliteitsdoelen niet worden gehaald;
11. een beschrijving van de verhouding tussen de Omgevingsvisie, het Schone Lucht Akkoord en het programma Schoon en Emissieloos Bouwen;
12. een onderbouwing van de wijze waarop cumulatieve uitstoot en tijdelijke piekbelasting worden beoordeeld.

Stichting MONK verzoekt u daarom een afzonderlijke luchtkwaliteitsagenda in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen. Deze agenda moet ten minste vastleggen:

- welke luchtkwaliteitsdoelen Noord-Holland in 2030, 2040 en 2050 nastreeft;
- hoe de provincie bijdraagt aan de wettelijke en Europese doelstellingen;
- welke aanvullende provinciale ambities gelden bovenop de wettelijke grenswaarden;
- welke maatregelen de provincie zelf uitvoert;
- welke maatregelen van gemeenten, bedrijven en andere overheden worden verlangd;
- welke ruimtelijke ontwikkelingen alleen onder voorwaarden kunnen plaatsvinden;
- hoe cumulatieve blootstelling en piekbelasting worden beperkt;
- hoe de voortgang jaarlijks openbaar wordt gerapporteerd;
- welke maatregelen worden genomen als monitoring onvoldoende verbetering laat zien.

Stichting MONK verzoekt u de wettelijke normen niet als eindpunt te behandelen. De ontwerpvisie stelt zelf dat ook onder de grenswaarden gezondheidsschade kan ontstaan door de optelsom van uitstoot uit verschillende bronnen en door piekbelasting. De beleidskeuzes moeten daarom niet uitsluitend worden gekoppeld aan het voorkomen van formele normoverschrijding, maar ook aan voortdurende verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van blootstelling.

Gezondheid en kwetsbare locaties

Stichting MONK verzoekt u bij woningbouw, scholen, zorginstellingen, recreatiegebieden en andere gevoelige functies expliciet rekening te houden met de feitelijke luchtkwaliteit en de cumulatieve belasting. Een locatiekeuze moet niet alleen worden beoordeeld aan de hand van de vraag of de wettelijke norm wordt gehaald, maar ook aan de hand van de vraag of de ontwikkeling leidt tot een toename van blootstelling of verdere concentratie van milieubelasting.

De ontwerpvisie moet daarom aangeven:

- welke afstand of beschermingssystematiek geldt ten opzichte van industriële bronnen, drukke wegen, havens en luchthavens;
- wanneer bronmaatregelen voorafgaand aan woningbouw noodzakelijk zijn;
- hoe bestaande overbelaste gebieden worden ontlast;
- hoe sociaaleconomisch kwetsbare groepen worden beschermd;
- hoe de provincie voorkomt dat nieuwe gevoelige functies worden toegevoegd aan gebieden waar al sprake is van stapeling van luchtverontreiniging, geur en geluid.

Ontwerp-OER

Stichting MONK betwijfelt of het OER voldoende inzicht geeft in de bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan schonere lucht. Het OER beschrijft wel de bestaande toestand, wettelijke normen, toekomstige EU-normen en enkele bestaande programma's, maar maakt onvoldoende duidelijk welk verschil de ontwerpvisie zelf maakt ten opzichte van de referentiesituatie. Stichting MONK verzoekt u daarom het OER aan te vullen met:

1. een vergelijking tussen de referentiesituatie en de situatie bij uitvoering van de ontwerpvisie;
2. een kwantitatieve of anderszins controleerbare beoordeling van de bijdrage van de provinciale maatregelen;
3. een beoordeling van bevolkingsblootstelling naast gemiddelde concentraties;
4. een gebiedsgerichte analyse van de IJmond, Schipholregio en het havengebied van Amsterdam;
5. een cumulatieve beoordeling van industrie, verkeer, scheepvaart, luchtvaart, landbouw en mobiele werktuigen;
6. een afzonderlijke beoordeling van piekbelasting en ultrafijnstof;
7. een gevoeligheidsanalyse voor onzekerheden in modellen en toekomstige emissieontwikkelingen;
8. een scenario waarin aanvullende provinciale maatregelen worden getroffen om de WHO-advieswaarden dichter te benaderen;
9. een monitoring- en bijsturingsprogramma met concrete indicatoren.

Het OER moet duidelijk maken of de beoordeling "redelijk" in de referentiesituatie uitsluitend het gevolg is van autonome ontwikkelingen, zoals schoner verkeer en Europees beleid, of ook van maatregelen die met de Omgevingsvisie worden ingezet. Zonder dat onderscheid kan de bijdrage van de ontwerpvisie niet worden vastgesteld.

Stichting MONK verzoekt u deze punten in de definitieve Omgevingsvisie en het OER te verwerken en de aanvullingen afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.

- **Zienswijze 18 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan natuur en biodiversiteit**

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie passages bevat over natuurbehoud, natuurherstel, biodiversiteit, Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, natuurverbindingen, het groenblauwe raamwerk en overgangszones. MONK kan daarom niet stellen dat natuur in de ontwerpvisie geheel ontbreekt.

Stichting MONK stelt wel vast dat onvoldoende duidelijk is welke concrete bijdrage de Omgevingsvisie zélf levert aan het behoud en herstel van natuur en biodiversiteit. De ontwerpvisie bevat ambities en noemt bestaande en toekomstige instrumenten, maar maakt onvoldoende onderscheid tussen bestaand beleid, nieuwe provinciale keuzes en maatregelen die nog in programma's of de omgevingsverordening moeten worden uitgewerkt.

De ontwerpvisie vermeldt onder meer:

- “De kern van ons natuurbeleid is het behouden en herstellen van biodiversiteit”;
- het doel om de dalende trend van de Living Planet Index om te buigen naar een stijgende trend;
- herstel van Natura 2000-gebieden;
- afronding van het NNN;
- herstel van het agrarische ecosysteem;
- ontwikkeling van een groenblauw raamwerk;
- natuurverbindingen, faunapassages en overgangszones;
- vermindering van stikstofdepositie, verdroging, vermesting, slechte waterkwaliteit, versnippering en recreatiedruk.

Deze beleidsvoornemens zijn echter niet voldoende vertaald in controleerbare provinciale bijdragen. Stichting MONK mist in het bijzonder:

1. een nulmeting van de huidige staat van natuur en biodiversiteit;
2. concrete tussendoelen voor 2030, 2040 en 2050;
3. een kwantitatieve of anderszins controleerbare provinciale bijdrage aan de verbetering van de Living Planet Index;
4. een overzicht van de Natura 2000-gebieden en habitattypen waarvoor herstel of verbetering noodzakelijk is;
5. een overzicht van de resterende opgave voor afronding van het NNN;
6. concrete oppervlaktes, verbindingen en gebieden voor het groenblauwe raamwerk;
7. een kaart en uitvoeringsprogramma voor natuurverbindingen en overgangszones;
8. een gebiedsgerichte aanpak van stikstof, verdroging, vermesting, waterkwaliteit, versnippering en recreatiedruk;
9. duidelijke prioriteiten wanneer natuurdoelen onderling of met andere ruimtelijke functies botsen;
10. een overzicht van de provinciale financiële middelen en uitvoeringscapaciteit;
11. een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeenten, waterschappen, Rijk, terreinbeheerders en agrariërs;
12. een monitorings- en bijsturingsmechanisme.

Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke uitvoeringsagenda natuur en biodiversiteit. Deze uitvoeringsagenda moet ten minste aangeven:

- welke natuurdoelen de provincie nastreeft;
- welke gebieden en habitattypen prioriteit hebben;
- welke maatregelen worden uitgevoerd;
- binnen welk tijdpad deze maatregelen worden uitgevoerd;
- welke middelen daarvoor beschikbaar zijn;
- welke resultaten uiterlijk in 2030, 2040 en 2050 moeten zijn bereikt;
- welke indicatoren worden gebruikt;
- hoe de provincie jaarlijks rapporteert;
- welke aanvullende maatregelen worden getroffen wanneer natuurherstel achterblijft.

Natura 2000 en gunstige staat van instandhouding

Stichting MONK verzoekt u de ontwerpvisie aan te vullen met een gebiedsgerichte beschrijving van de staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. Daarbij moet per gebied inzichtelijk worden gemaakt:

1. welke habitattypen en soorten voor het gebied zijn aangewezen;
2. welke instandhoudingsdoelstellingen gelden;
3. wat de actuele staat van instandhouding is;
4. welke drukfactoren het bereiken van de doelstellingen belemmeren;
5. welke maatregelen noodzakelijk zijn;
6. binnen welke termijn die maatregelen effect moeten hebben;
7. hoe wordt vastgesteld dat de maatregelen effectief zijn.

De Europese natuurbeschermingsdoelen zien niet alleen op het voorkomen van verdere achteruitgang, maar ook op behoud en herstel van habitats en soorten in een gunstige staat van instandhouding. De provinciale visie moet daarom duidelijk maken welke bijdrage zij levert aan daadwerkelijke verbetering, niet slechts aan het beschermen van de bestaande situatie.

Natuur buiten Natura 2000 en buiten het NNN

Stichting MONK acht het positief dat de ontwerpvisie ook natuur buiten Natura 2000 en buiten het NNN benoemt. De visie moet echter concreter worden over de Basiskwaliteit Natuur en natuurinclusief ruimtegebruik in het stedelijk en landelijk gebied.

Stichting MONK verzoekt u daarom:

- provinciale minimeisen voor natuurinclusieve inrichting te formuleren;
- biodiversiteit in landbouwgebieden, dorpen en steden meetbaar te verbeteren;
- natuurvriendelijke oevers, plas-draszones, kruidenrijke randen en ecologische corridors te realiseren;
- de eigen provinciale gronden natuurinclusief in te richten;
- natuurherstel te koppelen aan landbouw-, water-, recreatie- en infrastructuurprojecten;
- te voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen het herstel van natuur buiten beschermde gebieden ondermijnen.

Ontwerp-OER

Stichting MONK betwijfelt of het OER voldoende duidelijk maakt welke positieve effecten rechtstreeks aan de ontwerpvisie kunnen worden toegeschreven. Het OER beschrijft bij natuur en biodiversiteit zowel kansen als risico's en beoordeelt onderdelen onder meer als matig, redelijk of neutraal. Daarmee is echter niet zonder meer vast te stellen welke verbetering de ontwerpvisie ten opzichte van de referentiesituatie veroorzaakt.

Stichting MONK verzoekt GS het OER aan te vullen met:

1. een duidelijke scheiding tussen bestaand beleid en nieuw beleid;
2. een beoordeling van de effecten van de ontwerpvisie per Natura 2000-gebied;
3. een beoordeling per relevant habitatype en soort;
4. een beoordeling van natuur binnen en buiten Natura 2000 en buiten het NNN;
5. een cumulatieve beoordeling van stikstof, verdroging, waterkwaliteit, recreatie, versnippering en klimaatverandering;
6. concrete gegevens over oppervlaktes, verbindingen en natuurkwaliteit;
7. een onderbouwing van de beoordeling "neutraal" waar het OER tegelijk kansen voor natuurherstel vermeldt;
8. een overzicht van mitigerende en compenserende maatregelen;
9. monitoring van uitvoering en ecologische effecten;
10. een systeem van bijsturing wanneer hersteldoelen niet worden gehaald.

De positieve passages uit het OER over hydrologisch herstel, gebiedsgerichte ecologische plannen, ecologische corridors, bufferzones en natuurinrichting van provinciale gronden moeten volgens MONK worden omgezet in concrete beleidskeuzes of duidelijk als aanbevelingen voor latere uitwerking worden aangemerkt. Stichting MONK verzoekt u de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER op deze punten aan te vullen en in de nota van beantwoording concreet uiteen te zetten welke bijdrage de definitieve Omgevingsvisie levert aan:

- behoud van natuur;
- herstel van natuur;
- verbetering van biodiversiteit;
- realisatie en beheer van het NNN;
- herstel van Natura 2000-gebieden;
- bescherming van soorten en habitats;
- Basiskwaliteit Natuur buiten beschermde gebieden;
- vermindering van de belangrijkste drukfactoren;
- een gunstige staat van instandhouding.

Zolang deze bijdrage niet met doelen, maatregelen, middelen, termijnen en monitoring is uitgewerkt, blijft onvoldoende controleerbaar welke ecologische verbetering met de Omgevingsvisie wordt beoogd en welke verantwoordelijkheid de provincie daarvoor daadwerkelijk neemt.

• Zienswijze 19 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de energietransitie

Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel degelijk beleidskeuzes over de energietransitie bevat. De visie kiest onder meer voor:

1. actieve sturing op de energievraag;
2. concentratie van grote energievragers in zeven energetische en economische clusters;
3. lokale opwekking nabij woonwijken en bedrijven;
4. grootschalige, geclusterde opwekking op toekomstbestendige locaties;
5. toepassing van geo- en aquathermie, restwarmte en warmtenetten;
6. collectieve laadpleinen voor elektrificatie van vervoer;
7. uitbreiding en betere benutting van de energie-infrastructuur;
8. vermindering van netcongestie;

9. reservering van ruimte voor de 380 kV-verbinding naar Middenmeer;
10. samenhangende ontwikkeling van vraag, aanbod, opslag en conversie.

stichting MONK stelt echter vast dat onvoldoende duidelijk is welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie zelf levert aan de feitelijke energietransitie. De ontwerpvisie maakt onvoldoende onderscheid tussen reeds vastgestelde beleidskeuzes, beleidsvoornemens en maatregelen die nog in programma's, de omgevingsverordening of andere besluiten moeten worden uitgewerkt.

Stichting MONK mist in het bijzonder:

- concrete provinciale doelen voor hernieuwbare energie;
- een tijdpad voor de realisatie van warmtenetten, geo- en aquathermie;
- een kwantitatieve doelstelling voor energiebesparing;
- concrete doelen voor vermindering van netcongestie;
- duidelijkheid over de omvang en begrenzing van de zeven energieknooppunten;
- duidelijkheid over de vraag welke grote energievragers buiten de clusters niet worden gefaciliteerd;
- concrete voorwaarden voor energieopslag en conversie;
- duidelijkheid over de gevolgen van de energiekeuzes voor natuur, landschap, landbouw, water en leefomgeving;
- concrete doelen voor datacenters en andere energie-intensieve activiteiten;
- een duidelijk instrumentarium voor lokale en grootschalige energieopwekking;
- een uitgewerkt monitorings- en bijsturingsprogramma.

Het OER kwalificeert de effecten op het aandeel duurzame energie en de energie-infrastructuur als positief, maar vermeldt ook dat verschillende positieve effecten afhankelijk zijn van nadere concretisering. Zo wordt de potentiële bijdrage van grootschalige opwek binnen de zeven clusters niet in de effectbeoordeling meegenomen omdat de uitvoering nog onzeker is. Ook worden de versnelling van kringlooplandbouw, de energie-efficiëntie van datacenters en de ontwikkeling van warmtenetten onvoldoende concreet geacht.

Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke energieagenda waarin ten minste wordt vastgelegd:

1. welke energiedoelen voor 2030, 2040 en 2050 worden nagestreefd;
2. welk aandeel Noord-Holland bijdraagt aan de nationale en Europese klimaat- en energiedoelen;
3. hoeveel hernieuwbare elektriciteit en warmte moet worden opgewekt;
4. welke bijdrage wordt verwacht van zon, wind, geo- en aquathermie, restwarmte, waterstof en opslag;
5. welke energiebesparing per sector wordt nagestreefd;
6. welke energievragers binnen de zeven clusters worden toegelaten;
7. welke ruimtelijke beperkingen buiten de clusters gelden;
8. welke infrastructuur wordt gerealiseerd en binnen welke termijn;
9. hoe netcongestie wordt verminderd;
10. welke maatregelen gelden voor datacenters en andere energie-intensieve activiteiten;
11. hoe waterkwaliteit, natuur, landschap en gezondheid worden beschermd;
12. welke bestuursorganen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering;
13. welke programma's, verordeningen en projectbesluiten worden ingezet;
14. welke indicatoren worden gebruikt;
15. wanneer wordt gemonitord en welke maatregelen volgen bij onvoldoende doelbereik.

stichting MONK verzoekt u tevens de ontwerp-omgevingseffectrapportage aan te vullen. Het OER moet duidelijk onderscheiden welke effecten voortvloeien uit bestaand beleid en welke effecten rechtstreeks aan de ontwerp-Omgevingsvisie kunnen worden toegeschreven. Ook moet worden uitgelegd waarom bepaalde positieve effecten niet in de beoordeling zijn meegenomen wegens onzekerheid over de uitvoering.

De Europese klimaatwetgeving verlangt dat alle sectoren, waaronder energie, industrie, vervoer, verwarming en koeling en gebouwen, bijdragen aan klimaatneutraliteit: [Verordening \(EU\) 2021/1119](#). De rechtspraak van het Hof van Justitie benadrukt daarnaast dat de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie moet samengaan met veilige en betrouwbare netten en een tijdige ontwikkeling van infrastructuur: [Zaak C-580/21](#).

Stichting MONK verzoekt u de ontwerpvisie daarom niet te beperken tot het faciliteren van energieprojecten. De Omgevingsvisie moet ook duidelijk maken hoe zij energiebesparing, vermindering van energieverbruik, warmtevoorziening, opslag, netcapaciteit en emissiereductie daadwerkelijk realiseert. Zonder concrete doelen, maatregelen, uitvoeringstermijnen en monitoring blijft onvoldoende controleerbaar welke bijdrage de visie aan de energietransitie levert.

III. Verzoeken

Naast de bovengenoemde verzoeken verzoekt stichting MONK verzoekt de provincie Noord-Holland/gs/u tevens het volgende:

1. de ontwerp-Omgevingsvisie aan te passen overeenkomstig deze zienswijze;
2. waterkwaliteit en KRW-doelen als harde randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling op te nemen;
3. natuurherstel, biodiversiteit en Basiskwaliteit Natuur concreet uit te werken;

4. de juridische status van de natuurvergunning en het gedoogbesluit voor Schiphol correct te verwerken;
 5. Schiphol niet als onbeperkt groeiende economische kernfunctie te behandelen;
 6. gezondheid, geluid, luchtkwaliteit, stikstof, klimaat en woningbouw in samenhang te beoordelen;
 7. het OER aan te vullen met een substantieel reductiescenario voor het vliegverkeer;
 8. de gebruikte modellen, aannames en onzekerheden volledig inzichtelijk te maken;
 9. de gevolgen voor Natura 2000-gebieden en waterlichamen volledig en cumulatief te beoordelen;
 10. Een lijst van piekbelasters die zowel bij als niet bij natura-2000-gebieden liggen met geografische locatie en naam (eventueel naam geanonimiseerd);
11. Werk de langetermijndoelen voor de fysieke leefomgeving uit in concrete regels in de omgevingsverordening en in programma's. Zorg dat de Omgevingsvisie, de omgevingsverordening en de programma's inhoudelijk en procedureel op elkaar aansluiten, zodat de provinciale beleidsdoelen daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd en gehandhaafd. Artikel 11.3. (inhoud plan-MER) Ob lid 1; 20260602 -2- ontwerp-omgevingseffectrapportage Omgevingsvisie NH.pdf
 12. Stel een integraal afwegingskader voor meervoudig ruimtegebruik vast. Geef daarin aan welke functies bij schaarse ruimte prioriteit hebben, welke functies kunnen worden gecombineerd en welke functies niet of niet volledig kunnen worden gerealiseerd. Motiveer de prioritering per gebied en thema.
 13. Maak inzichtelijk welke uitgangspunten uit de NOVI in de provinciale Omgevingsvisie zijn overgenomen, welke niet zijn overgenomen en waarom daarvan is afgeweken. Beschrijf tevens hoe de Omgevingsvisie zich verhoudt tot de toekomstige Nota Ruimte en in welke provinciale instrumenten de nationale doelen worden uitgewerkt.
 14. Vul de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER aan met een actuele en gebiedsgerichte stikstofaanpak. Geef aan:
 - welke Natura 2000-gebieden overbelast zijn of dreigen te verslechteren;
 - welke depositiereductie per gebied noodzakelijk is;
 - welke bronnen en piekbelasters worden aangepakt;
 - welke criteria voor het begrip piekbelaster gelden;
 - welke maatregelen, termijnen en juridische instrumenten worden ingezet;
 - hoe wordt gehandeld indien vrijwillige of generieke maatregelen onvoldoende effect hebben.
 15. Neem in de Omgevingsvisie een provinciale beleidslijn op over asielopvang en AZC-locaties. Beschrijf de provinciale rol bij de uitvoering van de Spreidingswet, de uitgangspunten voor regionale spreiding en duurzame opvang en de wijze waarop ruimtegebruik, bereikbaarheid, voorzieningen, natuur, water, landschap, gezondheid, veiligheid en leefbaarheid worden afgewogen.
 16. Beoordeel in het OER de ruimtelijke en milieugevolgen van de provinciale opvangopgave. Betrek daarbij tijdelijke en permanente opvang, cumulatie van locaties, benodigde infrastructuur en voorzieningen en de gevolgen voor omwonenden en de fysieke leefomgeving.
 17. Maak voor defensieactiviteiten onderscheid tussen geldend recht, het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, de ontwerp-Omgevingsvisie en het nog niet aangenomen wetsvoorstel Wet op de Defensiegereedheid. Ga niet uit van de toekomstige wet alsof deze reeds geldend recht is en motiveer welke betekenis GS aan het wetsvoorstel toekent.
 18. Geef per in de ontwerpvisie genoemd defensiezoekgebied of militaire activiteit aan:
 - welk doel wordt nagestreefd;
 - welke locatie of uitbreiding wordt voorgesteld;
 - welke vergunningen en besluiten nodig zijn;
 - welke gevolgen optreden voor natuur, Natura 2000, water, landschap, geluid, recreatie, gezondheid en veiligheid;
 - welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen;
 - hoe de activiteit wordt gemonitord.
 19. Voer voor nieuwe of gewijzigde defensieactiviteiten een inzichtelijke alternatievenbeoordeling uit. Vermeld welke locaties, uitvoeringsvarianten en gebruikintensiteiten zijn onderzocht en waarom de gekozen variant de voorkeur heeft. Maak duidelijk welk onderzoek reeds in het NPRD en het bijbehorende plan-MER is verricht en welke aanvullende provinciale beoordeling nodig is.
 20. Werk de gevolgen van windturbinegeluid uit in de Omgevingsvisie en het OER. Betrek naast wettelijke geluidwaarden ook hinderbeleving, slaapverstoring, laagfrequent, tonaal en fluctuerend geluid, slagschaduw, verlichting en cumulatie met industrie, verkeer, luchtvaart en bestaande windturbines.
 21. Leg vast welke provinciale maatregelen gelden voor beperking van windturbinehinder, waaronder minimale afstandszones, geluidsarme technieken, natuurlijke geluidsbuffers, monitoring en bijsturing. Motiveer waarom eventuele strengere provinciale normen wel of niet worden vastgesteld.
 22. Bevestig of actualiseer de status van de windzoekgebieden. Maak onderscheid tussen:
 - bestaande vastgestelde zoekgebieden;
 - onderzochte potentiële alternatieve gebieden;
 - nieuwe of uitgebreide zoekgebieden.

Vermeld uitdrukkelijk of de onderzochte 23 alternatieve gebieden inmiddels zijn aangewezen. Uit het huidige materiaal volgt dat deze alternatieven zijn onderzocht, maar niet dat zij als nieuwe zoekgebieden zijn vastgesteld.

13. Maak de alternatieventoets voor windenergie controleerbaar. Beschrijf per alternatief de gevolgen voor geluid, gezondheid, natuur, landschap, vogels, vleermuizen, water, landbouw, energieopbrengst, netinfrastructuur en cumulatieve belasting. Motiveer waarom alternatieven zijn afgefallen en waarom de bestaande zoekgebieden de voorkeur hebben.
14. Voeg aan de definitieve Omgevingsvisie een concrete klimaatagenda toe. Geef aan:
 - welke klimaatdoelen voor 2030, 2040 en 2050 worden gehanteerd;
 - welke bijdrage Noord-Holland levert;
 - hoe de bijdrage over energie, industrie, mobiliteit, luchtvaart, landbouw, landgebruik en gebouwde omgeving wordt verdeeld;
 - welke maatregelen, middelen en termijnen gelden;
 - welke indicatoren en tussendoelen worden gebruikt;
 - welke bijsturing plaatsvindt bij onvoldoende doelbereik.
15. Maak in het OER inzichtelijk welk effect rechtstreeks aan de Omgevingsvisie kan worden toegeschreven en welk effect voortvloeit uit bestaand of autonoom beleid. Beoordeel de CO₂- en overige klimaateffecten van relevante ruimtelijke keuzes, inclusief directe, indirecte en cumulatieve effecten.
16. Werk de bijdrage aan de Kaderrichtlijn Water uit. Beschrijf per relevante ruimtelijke ontwikkelingsrichting:
 - welke gevolgen optreden voor oppervlaktewater en grondwater;
 - hoe achteruitgang van waterlichamen wordt voorkomen;
 - hoe een goede chemische en ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel wordt bereikt;
 - welke provinciale maatregelen aanvullend zijn op het Regionaal Waterprogramma;
 - welke indicatoren, termijnen en herstelmaatregelen gelden.
17. Neem schoon water als harde randvoorwaarde op bij woningbouw, landbouw, energie, industrie, infrastructuur en recreatie. Betrek nutriënten, bestrijdingsmiddelen, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingen en geef aan hoe nieuwe verontreiniging wordt voorkomen.
18. Neem een afzonderlijke luchtkwaliteitsagenda op. Beschrijf de provinciale bijdrage aan schonere lucht, mede in het licht van de aangescherpte Europese normen vanaf 2030. Betrek PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂, ozon, ultrafijnstof, piekbelasting en bevolkingsblootstelling.
19. Werk voor de IJmond, Schipholregio, het havengebied van Amsterdam en andere gebieden met verhoogde milieubelasting gebiedsgerichte maatregelen uit. Beschrijf bronbeleid, vergunningverlening, toezicht, handhaving, beperking van blootstelling, cumulatieve belasting en bescherming van kwetsbare functies zoals woningen, scholen, zorginstellingen en recreatiegebieden.
20. Maak in het OER inzichtelijk welke bijdrage de Omgevingsvisie levert aan vermindering van emissies en blootstelling. Vergelijk de referentiesituatie met de situatie bij uitvoering van de Omgevingsvisie en verklaar waarom een bepaalde beoordeling, zoals “redelijk”, “matig” of “neutraal”, verenigbaar is met de beschreven risico's en kansen.
21. Werk de bijdrage aan natuur en biodiversiteit uit in een uitvoeringsagenda. Neem daarin op:
 - concrete doelen voor Natura 2000, het NNN, groenblauwe structuren en natuur buiten beschermde gebieden;
 - hersteldoelen voor habitattypen en soorten;
 - afronding van het NNN;
 - natuurverbindingen en overgangszones;
 - Basiskwaliteit Natuur;
 - maatregelen tegen stikstof, verdroging, vermesting, slechte waterkwaliteit, versnippering, recreatiedruk en klimaatverandering;
 - financiële middelen, verantwoordelijkheden en termijnen.
22. Maak voor elk Natura 2000-gebied inzichtelijk wat de actuele staat van instandhouding is, welke drukfactoren bestaan, welke maatregelen nodig zijn en binnen welke termijn verbetering moet optreden. Betrek daarbij cumulatieve effecten en de relatie met waterbeheer, landbouw, infrastructuur, recreatie, luchtvaart en klimaat.
23. Scheid in het OER bestaand natuurbeleid, nieuw beleid uit de Omgevingsvisie en nog onzekere optimalisaties. Onderbouw de beoordelingen per Natura 2000-gebied, habitatype en soort en maak duidelijk welke positieve effecten daadwerkelijk door provinciale maatregelen worden bereikt.
24. Voeg een afzonderlijke energieagenda toe aan de Omgevingsvisie. Leg daarin vast:
 - de doelen voor energiebesparing, hernieuwbare energie en warmte;
 - de provinciale bijdrage aan de klimaat- en energiedoelen;
 - de rol van zon, wind, geo- en aquathermie, restwarmte, waterstof, opslag en conversie;
 - de ontwikkeling van netinfrastructuur;

- de omvang en begrenzing van energieknooppunten;
 - de voorwaarden voor energie-intensieve activiteiten en datacenters;
 - de ruimtelijke randvoorwaarden voor energieprojecten;
 - de uitvoeringsverantwoordelijkheden, termijnen en middelen.
25. Reserveer tijdig ruimte voor opwekking, transport, opslag en distributie van duurzame energie, ook buiten de bestaande energetische en economische clusters. Stem energie-infrastructuur af op woningbouw, mobiliteit, industrie, landbouw, water en natuur en voorkom dat netcongestie ruimtelijke doelstellingen onuitvoerbaar maakt.
26. Concretiseer de transitie naar kringlooplandbouw. Verbind daaraan een jaartal, concrete tussenstappen, financiële middelen, uitvoeringsverantwoordelijkheden en een richtlijn voor de vraag wanneer een bedrijf als circulair binnen de kringlooplandbouw kan worden aangemerkt.
27. Stel integrale, gebiedsgerichte uitwerkingen vast voor vernatting van veenweidegebieden. Beschrijf per gebied de gevolgen voor landbouw, natuur, water, grondwater, klimaat, landschap en archeologische waarden en werk maatregelen uit voor behoud en waar mogelijk versterking van archeologische waarden.
28. Pas mitigerende maatregelen toe op de thema's waarop het voorgenomen beleid negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie of waarop bestaande problemen onvoldoende worden opgelost. Geef per maatregel aan:
- welk effect wordt beperkt;
 - wie verantwoordelijk is;
 - wanneer de maatregel wordt uitgevoerd;
 - hoe de doeltreffendheid wordt vastgesteld;
 - welke vervolgstap volgt bij onvoldoende effect.
29. Stel na vaststelling van de Omgevingsvisie een definitief monitoringsplan vast. Neem daarin op:
- indicatoren voor klimaat, energie, natuur, water, lucht, stikstof, geluid en ruimtegebruik;
 - nulmetingen en tussendoelen;
 - monitoring van beleidsuitvoering en procesvoortgang;
 - kwalitatieve monitoring;
 - de relatie met de Brede Basismonitor;
 - de monitoringsfrequentie;
 - openbare elektronische rapportage;
 - een procedure voor tijdige bijsturing.

Het OER vermeldt zelf dat de provincie nog geen uitgewerkte monitoringsopzet heeft. [Artikel 11.5 lid 1, 3 en 4 \(monitoring plan-mer\) Ob](#) verplicht tot monitoring van aanzienlijke milieueffecten, elektronische beschikbaarstelling van de resultaten en het treffen van passende maatregelen wanneer dat nodig is.

30. Vul het OER aan overeenkomstig [Artikel 11.3. \(inhoud plan-MER\) Ob lid 1](#). Het OER moet in ieder geval:
- de inhoud van het plan en de redelijke alternatieven beschrijven;
 - de relevante nationale, Europese en internationale milieudoelen betrekken;
 - milieueffecten en cumulatieve effecten beoordelen;
 - mitigerende en compenserende maatregelen beschrijven;
 - de selectie van alternatieven motiveren;
 - onzekerheden, technische tekortkomingen en ontbrekende kennis vermelden;
 - monitoring en bijsturing beschrijven.
31. Laat de Commissie voor de milieueffectrapportage adviseren over het OER: [Artikel 16.39 lid 1 \(advies Commissie voor de milieueffectrapportage\) Omgevingswet](#). Maak het advies, de reactie van GS en eventuele wijzigingen in de ontwerpvisie en het OER openbaar.
32. Maak inzichtelijk hoe bestuursorganen en relevante instanties bij de bepaling van de reikwijdte en het detailniveau van het OER zijn geraadpleegd: [Artikel 16.38 lid 1 \(raadpleging reikwijdte en detailniveau\) Omgevingswet](#).
33. Zorg dat de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER herkenbaar en gelijktijdig beschikbaar zijn en dat zienswijzen uitdrukkelijk op beide documenten betrekking kunnen hebben: [Artikel 16.40 \(voorbereidingsprocedure plan of programma\) Omgevingswet](#) en [Zaak C-474/10](#).
34. Beantwoord iedere bovenstaande zienswijze afzonderlijk en inhoudelijk in de nota van beantwoording. Geef per punt aan of GS het verzoek overneemt, gedeeltelijk overneemt of afwijst en motiveer dat standpunt concreet met verwijzing naar de definitieve Omgevingsvisie, het OER, het uitvoeringsinstrument en de planning.

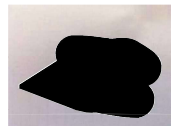
35. Geef in de nota van beantwoording tevens aan welke onderdelen van de zienswijze hebben geleid tot wijzigingen in de Omgevingsvisie, het OER, het monitoringsplan, de omgevingsverordening of programma's. Geef ook aan wanneer de gewijzigde documenten worden vastgesteld en op welke wijze zij openbaar worden gemaakt.
36. Motiveer, indien een verzoek niet wordt overgenomen, waarom de gekozen regeling of beleidskeuze ondanks de aangevoerde milieu-, natuur-, klimaat-, gezondheids- of leefbaarheidsbelangen toereikend wordt geacht. Een algemene verwijzing naar "nadere uitwerking" of "samenwerking met partners" volstaat niet zonder vermelding van het bevoegde bestuursorgaan, het instrument, de termijn en de wijze van controle.
37. De voornoemde zienswijze inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.

Hoogachtend,

mr. [REDACTED]

Datum: 25 augustus 2026

mr. [REDACTED]

Datum: 25 augustus 2026